

شیوهی سنهیی یانه‌ی چه‌پکی له مه‌سه‌ل و په‌نده کوردیه‌کان

شکل سنندجی برخی از مثل‌ها و پندهای زبان کردی

www.ketab.ir

نوسەر: محمد طالب حیدری

سرشناسه: حیدری، محمدطالب، ۱۳۳۶-
عنوان و نام پدیدآور: شیوهی سنه‌بی‌یانه‌ی چه‌پکی له مه‌سه‌ل و په‌نده کوردیه‌کان = شکل سنندجی
برخی از مثل‌ها و پندهای زبان کردی/ نووسەر محمدطالب حیدری.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات توکلی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۹۰ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۲۱-۸۶-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کردی.

موضوع: ضرب‌المثل‌های کردی -- ایران -- سنندج
موضوع: Proverbs, Kurdish -- Iran -- Sanandaj
موضوع: ضرب‌المثل‌های کردی -- تاریخ و نقد
موضوع: Proverbs, Kurdish -- History and criticism

رده‌بندی کنگره: PIR۳۲۵۶

رده‌بندی دیویی: ۳۹۸/۹۹۱۵۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۴۳۳۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی ملی

www.ketab.ir



ناسننامه‌ی کتیب:

ناوی کتیب: شیوهی سنه‌بی‌یانه‌ی چه‌پکی له مه‌سه‌ل و په‌نده کوردیه‌کان
(شکل سنندجی برخی از مثل‌ها و پندهای زبان کردی)

نووسەر: محمد طالب حیدری

په‌رازیڼ: بئاری عه‌بدی (ځیان کامپیوتر)

دارپێژەر: داریوش نه‌حمه‌دی

وه‌شانگه: انتشارات توکلی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۲۱-۸۶-۷ ISBN :

سالی چاپ: اول- ۱۴۰۰

هه‌ژمار: ۱۰۰۰ دانه

مافی له‌چاپدانه‌وه‌ی پارێزراوه.

تهران - خیابان انقلاب - روبروی دانشگاه تهران - مجتمع فروزنده
شماره ۲۲۵ - تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۶۹۲۶ - فکس: ۰۲۱-۶۶۹۵۷۰۸۹

Email: tavakolpublications@yahoo.com

مقدمه

کتابی که در دست دارید حاوی بیشتر از ۴۰۰۰ مثل ، اصطلاح ، تکیه کلام ، و طنزهای شفاهی رایج در گستره‌ی قلمرو کردی سفندجی است، موارد خاص این اصطلاحات و مثل‌ها با کردی معیار حتی المقدور توضیح داده شده است. مثل را در تعریف فشرده مخردجمعی و کاربرد آن را ناشی از هوش فردی دانسته‌اند. اصولاً استفاده از جملات قصار و مثل و اندرز در فرهنگ ما از دیرباز روشی بوده برای بیان تجربیات مفید زندگی و حتی دیدگاه‌های انتزاعی نگرش به جهان، اما جنبه مهم مثل‌ها از نظر زبان‌شناسی ساختار سالم و دست‌نخورده جملات و کلماتی است که طی زمان در نسل‌های متمادی و توسط میلیون‌ها نفر از نظر شکل و مضمون صیقل یافته و به زیبایی ویژه‌ای رسیده است که حتی در دوران جدید هم

مورد استقبال‌اند و بسیاری از این مثل‌ها هنوز کاربرد فعال دارند.

مجموعه فرهنگ شفاهی و مکتوب‌گردی از نظر ساختاری با فرهنگ ایرانی و فارسی چه ادبیات مکتوب و چه ادبیات عامه سایر نقاط ایران دارای درهم‌تنیدگی است. این اشتراک دارای دو وجه متمایز است اشتراک در شکل یعنی در لغت، جملات و اصطلاحات است که ناشی از ریشه مشترک این دو زبان می‌باشد و اشتراک در معنی و مضمون مانند مثل‌های زیر:

آب بی لجام خورده است. مشابه: ئاو بی له‌غاوی خواردیه.

آب به هاون کوفتن مشابه: ئاو له ئاوان ته‌کوفتی.

آدم هزارپیشه کم‌مایه می‌شود. مشابه: همه‌کاره و هیچ‌کاره

اجل سگ چو برسد نان چوپان خورد. مشابه: سه‌گ خوا غه‌زه‌بی لی بگری نان شوان ته‌خوات.

از خواب قیاس مرگ باید گرفت. مشابه: خه‌و برای مه‌رگه

از گلیم خود پا بیرون نمی‌باید نهاد. مشابه: به‌قه‌ؤ به‌ر خوه‌ت پا داکیشه.

در فرهنگ شفاهی‌گردی سنتدجی نیز این دو ویژگی صدق می‌کند. علاوه بر آن به‌دلیل سبک زندگی ساده و

بی‌پیرایه مردم تولیدکننده و فرهنگ ساز کردستان که عبارت بودند از کشاورزان و دامداران، پیشه‌وران و تجار و طلبه‌ها و روحانیون در ادبیات شفاهی کردی صراحت و شفافیت بارزی دیده می‌شود. و در بیان منظور صریح بوده، اما هیچ‌گاه این صراحت از دایره اخلاق عمومی فراتر نمی‌رود.

یادآوری:

بخش اصلی مثل‌ها و اصطلاحات درج شده در این کتاب را من در موقعیت‌های کار و زندگی از مادرم «شرافت خانم بزرگ» شنیده‌ام، همچنین از مرحوم «آمه فاطمه حیدری کندی» که زمانی بزرگ خانواده ما بود و هر دو از منابع مهم آموزه‌های فرهنگ کُردی من بوده‌اند.

محمد طالب حیدری